

A BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék könyvtárában járt a Műszaki Szekció

Szekciónk meghívást kapott az „Éptöri” tanszék könyvtárába, ahol Leitgéb Mária a könyvtár vezetője, az ELTE doktorandusz hallgatója, tudományos munkatárs látott vendégül bennünket. Mária színvonalas előadás keretében mutatta be a könyvtár történetét a kezdetektől. Kitért hazánk legnevesebb építészeinek munkásságára, akik szorosan kötődtek a műegyetemi oktatáshoz, és megalapozták a könyvtár gyűjteményét.

A könyvtár gyűjteménye

Az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék könyvtárának története a műegyetemi építészkepzés kezdetéhez nyúlik vissza. Tanszéki könyvtárunk történetében *Steindl Imre* Műépítészet Tanszékének gyűjteménye tekinthető a könyvtár bizonyíthatóan első elődjének. A tanszéki könyvtár gyűjteményét tekintve egyedi és különleges Magyarországon az építészeti szakkönyvtárak körében. A könyvtár gyűjtőkörébe tartozik a magyar és egyetemes építészettörténet, az építészetelmélet története, a műemlékvédelem, a népi építészet, a művészettörténet és az iparművészet szakirodalmá.

A jelenleg mintegy 21 ezer könyvet és több mint 3 ezer kötetnyi folyóiratot tartalmazó könyvtár anyaga főként magyar, angol, német, francia és olasz nyelven íródott, de számos más európai nyelven is található szakirodalom. A muzeális értékű könyvek, az építészeti szakirodalom 16–18. században megjelent reprezentatív kiadványai – *Bertotti Scamozzi, Cataneo, Palladio, Piranesi, Serlio* és *Vitruvius* művei – különösen értékes részét képezik a gyűjteménynek.

A történeti gyűjtemény mellett a kurrens szakirodalom is hozzáférhető a könyvtár olvasótermében. A szakkönyvek beszerzése mellett elérhetők a legfontosabb magyar és nemzetközi bibliográfiai és teljes szövegű adatbázisok. A könyvtár dokumentumai kereshetők az online katalógusokban.

Mit keres?

Az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék könyvtára gyűjti és szolgáltatja a magyar és külföldi építészettörténet, építészetelmélet-történet és műemlékvédelem szakirodalmát. Gyűjtőkörébe tartozik

továbbá a népi építészet, művészettörténet, iparművészettörténet, valamint értékes forrásanyag található a néprajz, világtörténelem, vallástudomány, várostörténet és a társadalomtudomány egyéb kapcsolódó területeiről is. A könyvtár történeti gyűjteménye révén egyedi és különleges a magyar építészeti szakkönyvtárak körében, de a kurrens szakirodalom (nyomtatott könyvek, folyóiratok) is hozzáférhető a könyvtár olvasótermében csakúgy, mint a kutatásokhoz alapvetően szükséges magyar és nemzetközi bibliográfiai és teljes szövegű adatbázisok.

Témakörök:

- Magyar építészettörténet
- Ókori, középkori, újkori és modern építészettörténet
- Építészetelmélet-történet
- Műemlékvédelem
- Népi építészet
- Művészettörténet
- Iparművészet története

Dokumentumok:

- Nyomtatott könyvek (kézikönyvek, monográfiák, tanulmánykötetek, mintakönyvek, kiállítási katalógusok) a 19. század közepétől napjainkig.
- Folyóiratok a 19. század közepétől kezdve, kurrens építészeti szakfolyóiratok.
- Műemlékvédelmi szakmérnöki szakdolgozatok.

A könyvtár dokumentumai helyben használhatók a könyvtár nyitvatartási idejében.

Online katalógusok

Tanszéki könyvtári katalógus: Szirén.

A tanszéki könyvtár online gyűjteményében található nyomtatott könyvek, folyóiratok (2016-tól, a korábbi időszak folyóirat-állományának feltöltése folyamatban), folyóiratcikkek és tanulmánykötetben megjelent tanulmányok.

BME OMIKK központi katalógusa: Aleph. Tartalmazza a tanszéki könyvtár állományába 1990 óta bekerült könyveket (az állomány kb. 10%-át). Tárgyszóra is lehet keresni.

Rajz- és fotótár

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építésztörténeti és Műemléki Tanszékének Rajz-és Fotótára 2014-ben jött létre az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA) – később Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) – 112906-os számú pályázatának és a Nemzeti Kulturális Alapnak (NKA) támogatásával. A gyűjtemény kiemelten fontos forrásértékű dokumentumokat tartalmaz a műegyetemi építészkutatás történetének kezdeteitől. A gyűjteményben hallgatói rajzokon, műemlékfelmérési munkákon

és oktatási anyagokon kívül nagyszámú professzori rajz és terv is található, amelyek megőrzése, kezelése és tudományos kutathatósága kiemelt fontosságú az építészkutatás szakmatörténete és jövője, továbbá az építésztörténet és műemlékvédelem tudományos feladatai szempontjából. Az immár digitális formában elérhető *Rajz- és Fotótár* több mint 6000 történeti rajzot, közel 2000 fotót és ugyanannyi diapozitívot tartalmaz. Az állomány nagy része az 1860-as évektől a 20. század első feléig tartó időszakban keletkezett.

A gyűjtemény legszebb darabjait 2018-ban a Tanszék és a BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár közös, *Kincsek az építészképzés 150 éves történetéből* című kiállításán mutatuk be a Nagyközönség számára.

Repozitórium

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építésztörténeti és Műemléki Tanszékének digitális dokumentumait a BME Építészmérnöki Kar repozitóriuma tartalmazza.

1. ábra Leitgéb Mária előadását tartja

2. ábra Leitgéb Mária bemutatja a könyvtár muzeális dokumentumait

3. ábra Francesco Piranesi Raccolta de' tempj antichi opera című munkája az egykori Műépítészeti szertárból.

A repozitóriumban önálló kategóriaként szerepel az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék, amely a tanszéken keletkezett – digitalizált vagy digitálisan létrejött (born digital) – elektronikus anyagok archiválására, hosszú távon való megőrzésére és hozzáférhetővé tételére szolgál, feladata a kutatás, oktatás többértékű támogatása.

A gyűjtemények legfontosabbika a tanszéki Rajz- és Fotótár gyűjteménye, amely kiemelten fontos forrásértékű dokumentumokat tartalmaz a műegyetemi építészoktatás, alkotás és kutatás kezdetektől. Az itt található digitalizált gyűjteményben hallgatói rajzok, műemlékfelmérési munkák, professzori rajzok, tervek, valamint oktatási anyagok: fotók, diapozitívok találhatók meg.

A Rajz- és Fotótár anyagai mellett más – az építészképzés történetéhez, az építészettörténet-kutatáshoz, és a jelenlegi oktatáshoz kapcsolódó – dokumentumok elhelyezésére a kategórián belül további gyűjtemények találhatók: diplomatervek, hallgatói dolgozatok, disszertációk, publikációk/preprintverziók, e-könyvtár, kézirat (autográf és gépirat), fotótár, plakáttár, videotár.

4. ábra Francesco Piranesi Raccolta de' tempj antichi opera című munkája az egykori Műépítészeti szertárból

Architectura Hungariae

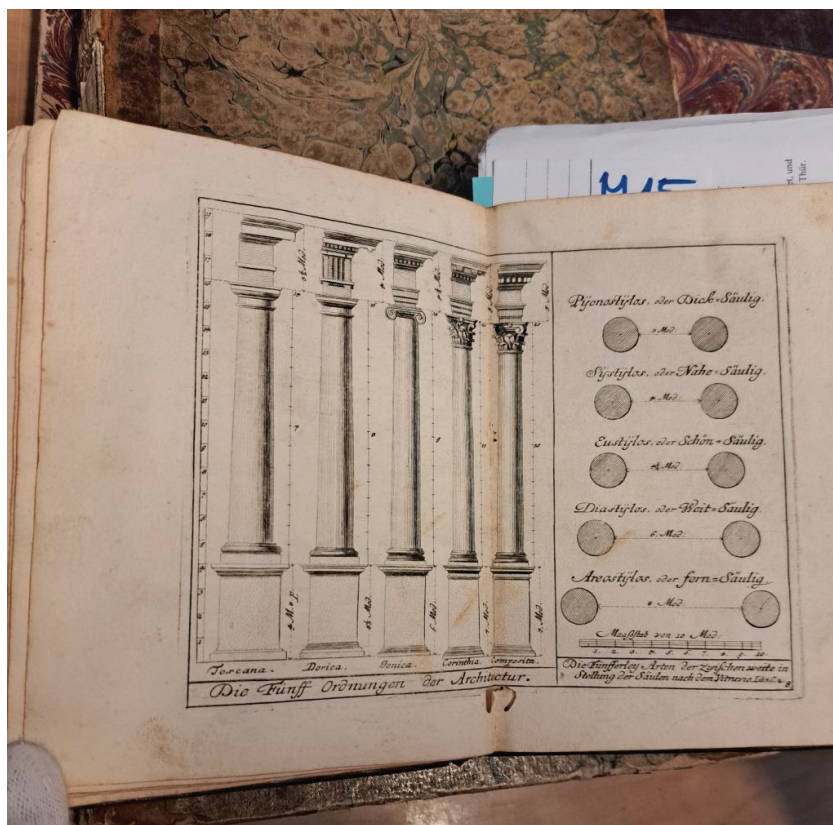
Az *Architectura Hungariae* az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék 1999 óta megjelenő online folyóirata. Célja, hogy kihasználva az internet nyújtotta gyors megjelenést minél előbb és minél szélesebb körben tegye közzé és elérhetővé a szakterületébe tartozó legújabb kutatási eredményeket, megmértve azokat a szélesebb szakmai nyilvánosságban is.

Az *Architectura Hungariae* az építészettörténet, a műemlékvédelem és az építészetelmélet területéről közöl rövidebb és hosszabb írásokat, tanulmányokat. A témák – a tanszék kutatási területének megfelelően – az építészettörténet valamennyi korszakára (az őskortól napjainkig) kiterjednek, hazai és nemzetközi kérdéseket egyaránt érintenek.

A folyóirat elsősorban tudományos cikkeket közöl, de teret ad kutatási előzeteseknek, jelentéseknek, konferencián elhangzott előadásoknak, illetve rövidebb esszéknek és kritikáknak is. A szerzők egyetemi oktatók, kutatók, a doktori képzések résztvevői, igényes TDK-tanulmányokat készítő egyetemi hallgatók. A folyóirat cikkei 2012 óta lektoráltak.

Az *Architectura Hungariae* a nemzetközi tudományos folyamatokba történő bekapcsolódást elősegítendő 2015-től kétnyelvű, a külföldön is érdeklődésre számot tartó kiemelt témákat angol nyelven közli. E célnak is megfelelően a periodika az 'open access' elveknek megfelelően jelenik meg. A folyóirat a harmadévente megjelenő rendes lapszámok mellett 2015-től szupplementum jelleggel évi egy különszámot is megjelentet a hazai építészettörténetet érintő rangos szakmai előadásokból szerkesztett cikkekkel, valamint az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék oktatóinak nemzetközi konferenciákon megjelent tudományos eredményeiből átdolgozott, magyar nyelvű tanulmányokkal.

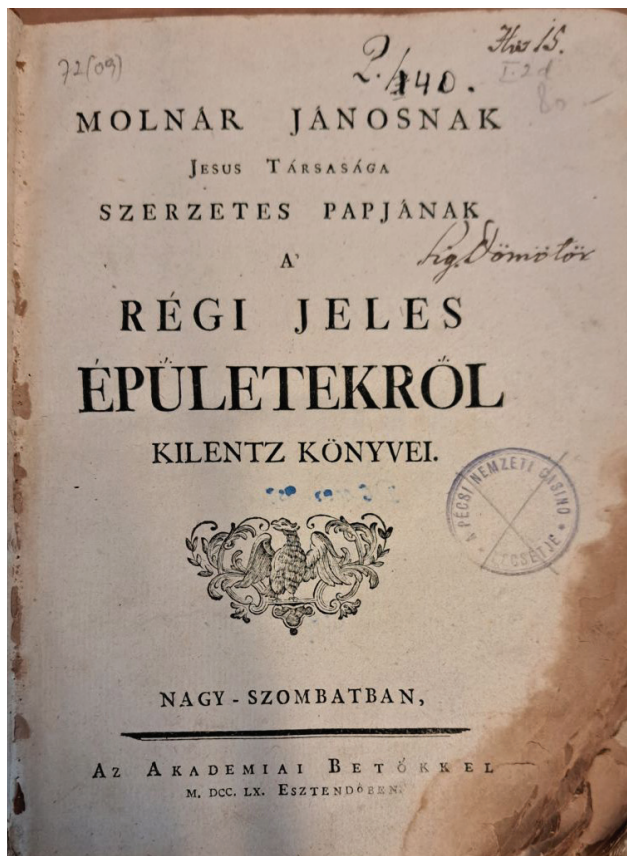
Az előadás végén a gyűjtemény legszebb darabjait mutatta meg vendéglátónk, többek között *Palladio*, *Vitruvius* és mások eredeti munkáit láthattuk. Nagyon szépen köszönjük **Leitgéb Máriának** a meghívást, az érdekes előadást, hogy bepillantást nyertünk egy különleges gyűjteménybe, és az „Éptőri” tanszék könyvtárának múltjába és jelenébe.

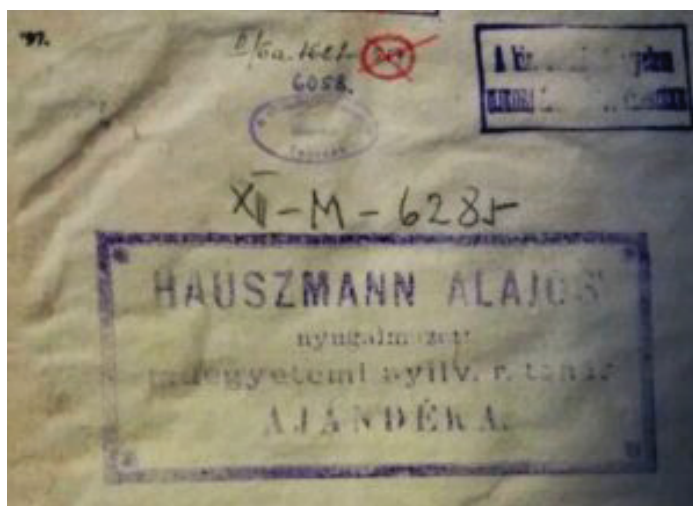
5. ábra Giacomo Barozzi da Vignola Grund Regeln der Fünff Säulen című munkája

6. ábra Andrea Palladio I Quattro Libri dell' Architettura című, 1570-ben Velencében kiadott munkájának címlapja

7. ábra Molnár Jánosnak Jesus Társasága szerzetes papjának a régi jeles épületekről kilentz könyvei

8. ábra Hauszmann Alajos pecsétje több könyvben is szerepel

A beszámoló az Építészettörténeti Tanszék könyvtára honlapjának felhasználásával készült.

<https://eptort.bme.hu/tudastar/konyvtar/>

A képeket Dragos Judit és Dettai Eleonóra valamint Tolnai György készítette.

Prokné Palik Mária
BME OMIKK